

4,19
EDI total

PREDLOG EKSPERTSKOG TIMA – PROPORCIONALNI SISTEM SA 25 IZBORNIH JEDINICA

EDI je indeks demokratičnosti izbornih sistema. Koristi se za procenu kvaliteta predloga izbornih sistema koje predlažu političke stranke, stručna javnost i civilno društvo u Srbiji.

NIVO DEMOKRATIČNOSTI

4-5 VISOK

3-4 ZADOVOLJAVAJUĆI

2-3 SREDNJI

1-2 NIZAK

0-1 VEOMA NIZAK

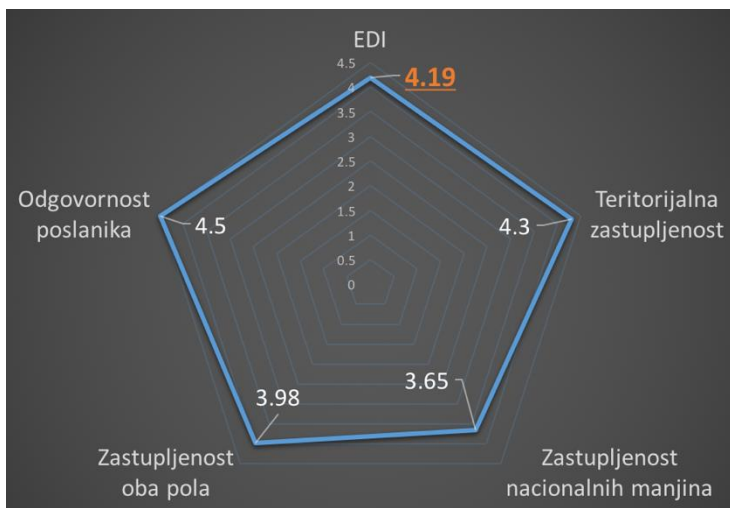
Opis predloga izbornog sistema: Skupština ima 250 poslanika koji se biraju prema pravilima proporcionalnog sistema u 25 izbornih jedinica. Svaka izborna jedinica bira po 10 poslanika i sve su približno podjednake veličine u smislu broja stanovnika. Predlog predviđa veće i suštinsko učešće građana u postupku kandidovanja koji predviđa kombinovani uticaj partija i građana u izboru kandidata za poslanike. Svaki od kandidata za poslanika mora imati prebivalište u izornoj jedinici u kojoj se kandiduje najmanje 12 meseci pre održavanja izbora. Pripadnici manjina su zastupljeni u parlamentu ukidanjem cenzusa i uvođenjem prirodnog praga, a prisustvo oba pola obezbeđuje se paritetnom zastupljenošću na listama kandidata.

Teritorijalna zastupljenost Srbije u parlamentu: Svaku izbornu jedinicu predstavljalo bi po 10 poslanika sa prebivalištem u toj izornoj jedinici. Prosečna izborna jedinica imala bi oko 285.000 stanovnika. Obezbeđujući uvođenje obaveze da poslanici moraju provoditi određeno vreme u kontaktu sa građanima u svojoj izornoj jedinici obezbeđuje se solidan mehanizam učešća građana u donošenju odluka. Takođe, sistem predviđa pravila koje partije moraju da poštuju u sastavljanju lista kandidata, uključujući i procese koji imaju građane za učesnike. Ipak, partije i dalje zadržavaju solidan stepen autonomije u izboru poslanika koji u ovom sistemu i dalje značajno predstavljaju interese svojih partija, ali se uvodi i segment odgovornosti ka građanima.

Prisustvo predstavnika nacionalnih manjina u parlamentu: Prisustvo nacionalnih manjina u parlamentu obezbeđuje se ukidanjem cenzusa za liste stranaka nacionalnih manjina i uvođenjem prirodnog praga. Prirodni prag omogućuje da liste nacionalnih manjina dobiju procenat mandata koji odgovara procentualnom učešću pripadnika te manjine na teritoriji izborne jedinice. Izborne jedinice se iscrtavaju tako da odgovaraju postojećoj teritorijalnoj zastupljenosti nacionalnih manjina. Na ovaj način, ovaj predlog izbornog sistema još u većoj meri obezbeđuje adekvatno prisustvo manjina u odnosu na postojeći sistem.

Prisustvo manje zastupljenog pola u parlamentu: Za razliku od postojećeg izbornog sistema, ovaj predlog teži paritetnoj zastupljenosti oba pola. Reč je o zastupljenosti koja odgovara odnosu broju muškaraca i žena na nacionalnom nivou. U tom smislu, predlog izbornog sistema predviđa da izborne liste budu strukturirane tako da sadrže podjednak broj muškaraca i žena, kako na listama, tako i u parlamentu.

Odgovornost poslanika u odnosu na građane: Predlog izbornog sistema predviđa 10 mera koje jačaju stepen odgovornosti izabranih poslanika u odnosu na građane: 1. Građani imaju pravo da budu birani za poslanike, bez diskriminacije, 2. Dozvoljene su kandidature/liste kandidata koje su podnete od strane građana/grupa građana, 3. Ukoliko se traži podnošenje potpisa, izborni zakon ne treba da zahteva više od 1% potpisa birača u datoj izornoj jedinici (utvrđuje Kodeks dobre prakse u izbornim stvarima). 4. Ukoliko se traži polaganje depozita kako bi se sprečile neozbiljne kandidature, on treba da bude vraćen u slučaju kada se dobije određeni procenat glasova (npr. 1%), 5. Svaki birač ima pravo na pravnu zaštitu izbornog prava i pravo na pravni lek u slučaju povrede prava, 6. Svaki pojedinac, kome je povredno pravo kandidovanja, ima pravo žalbe, 7. Postoji pravna zaštita pred nepristrasnim i nezavisnim telom (sudom), 8. Postupci po kojima postupaju nadležni organi su definisani (izbornim zakonom) i unapred poznati. 9. Izborni sporovi rešavaju se na više nivoa (izborna administracija, sudovi, ustavni sudovi), 10. Izabrani predstavnici treba da provode određeni deo vremena u svojoj izornoj jedinici, da budu u kontaktu sa građanima, da podnose periodične izveštaje o svom radu i sl.

UKUPNA OCENA: 25 izbornih jedinica podjednake veličine obezbeđuje odgovarajuće prisustvo svih regiona Srbije u parlamentu. Uvođenjem prirodnog praga, nacionalne manjine obezbeđuju prisustvo u parlamentu koje odgovara prirodnom pragu i time se umanjuje, doduše ne u potpunosti, eventualno loša rešenja prilikom iscrtavanja granica izbornih jedinica. Prisustvo oba pola u parlamentu je obezbeđeno na listama kandidata i u poslaničkim klupama, ali nedostaje mera koja bi obezbedila da nakon vraćanja mandata od strane poslanika, na to mesto dođe poslanik istog pola.